

עמותת טבע עברי - סיכום שנת פעילות תש"פ

"למי שאינו מאמין
קשה לחיות השנה
השדות מבקשים ברכה
הים מבקש אמונה
ואתה אינך מבקש דבר"
(לאה גולדברג)

בשבעות האחרונים אנחנו מאזינים בבית לנוסח התפילות לימים הנוראים בלופ, במקום למוזיקה. מתוך הבנה שכנראה ונתפלל בבית / בחצר ולכן עלינו לצאת מהעמדה הפסיבית של ה"משתתף" ולקחת אחריות על התפילה. בבקרים אנחנו שומעים את השכן ממול מתאמן בתקיעת השופר - הוא הולך לבלות את היום השני של ראש השנה בתקיעה בשופר ברחבי המושבה, לטובת המניינים המאולתרים והמבוגרים שנשארים בבית.

תקופת הקורונה המתמשכת היא תקופה של רצוא ושוב בין חוסר אונים ואי ודאות קיצוני שמקשה על כל תנועה, ובוודאי תנועה קדימה, ובין התחלות חדשות, שנולדות מצורך השעה ומהוות לפעמים ממש קפיצת הדרך. בין אלו ואלו יש מרחב גדול של תפילה, של אמונה.

מצורף לפניכם סיכום שנת תש"פ של עמותת טבע עברי. אני מאחלת לנו שנה טובה, שנת בריאות ופרנסה, שנת תיקון ומחילה. שנת דיבור ואהבה ושיתקיים בנו הפסוק "וציוויתי את ברכתי בשנה השישית" (ויקרא כה כא).

בלי פלסטיק בעזרת השם – הטמעת ערכי קיימות בבתי הכנסת

לקראת חגי תשרי של שנת תש"פ הובילה שיר שפרן, פעילה בארגון הסטודנטים הסביבתי "מגמה ירוקה" מהלך בו פנתה לשורה של רבנים מהציונות הדתית בבקשה לחתום על מכתב הקורא להפחתת שימוש בכלי פלסטיק חד פעמיים בחגים. מכתב הרבנים, בו תמכנו מבחינה תקשורתית, נחל הצלחה והראה שהקרקע בשלה בציבור הדתי ללימוד ושיח בנושא. מתוך כך החלטנו להרים את הכפפה בבתי הכנסת ובקהילות.

שבת נח תש"פ - לפנינו המבול

בשנת תש"פ ציינו את "שבת נח" כשבת של קיימות בבתי הכנסת ובקהילות, יוזמה שהצליחה מעל ומעבר לציפיות. שיטת הפעולה הייתה בפנייה אישית לרבנים שחתמו על מכתב הרבנים, לצד הפצת קול קורא לקהילות ורבנים המציע סיוע בתוכן ובחיבור למרצים מתאימים בתחום הקיימות. לפנייה צירפנו ערכה בת שני חלקים: [מאמרים בנושא יהדות וסביבה](#), ו[מאמרים בנושא משבר האקלים](#).

ההצלחה כאמור היתה מפתיעה. למעלה מ-14,000 אנשים קראו את הפוסטים שפרסמנו בנושא, וכל פנייה שהוצאנו זכתה להתייחסויות ושיתופים רבים. 250 רבנים וקהילות נענו ליוזמה באופן אקטיבי, בכללם ארגון רבני בית הלל, שביקשו מרבני הארגון להקדיש בשבת נח לימוד לזכרה של שושנה בובליל ז"ל (חברת בית הלל וכן בוגרת קורס "חובבי שביעית" של טבע עברי ומתנדבת פעילה בכתיבה ותרגום). לזכרה הוספנו בערכה לרבנים [מסמך](#) עם מאמרים של שושנה ז"ל בנושאי יהדות וסביבה. גם התנועה המסורתית הוציאה קריאה לרבניה להשתתף בשבת, וקהילות רבות אימצו את הרעיון.

על טופס בקשת הסיוע ענו למעלה מ-50 נרשמים, שביקשו סיוע בתחומים שונים וכולם קיבלו מענה. השבת פורסמה במספר גופי תקשורת. שתי ידיעות [בכל העיר](#) ו[כל העיר מודיעין](#), כתבה בעיתון [הארץ](#), ובתכנית הרדיו "[במוצאי יום מנוחה](#)" בגל"צ. לאחר השבת קיבלנו דיווחים מהקהילות, על שבת מוצלחת ועל תחילת שיח אמיתי בנושא ירוק בתי הכנסת. על המיזם ניצחה תהילה סולטנה שפר, בליווי שלי ותמיכה של מגוון מתנדבים שאהבו את הרעיון וסייעו לקידומו.

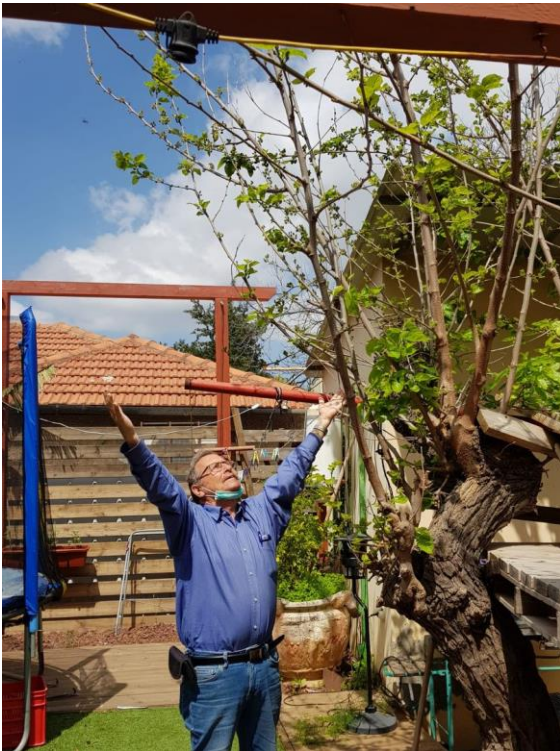
ט"ו בשבט בסימן קיימות ויהדות

אירועי שבת נח הובילו לשיתוף פעולה עם ארגון "צלול" שעוסק בין השאר בנושא הפחתת השימוש בחד פעמי במוסדות ציבור. יחד יצאנו לקמפיין הפחתת השימוש בכלים חד פעמיים בבתי הכנסת בעיר הרצליה. הקמפיין כלל כתיבת עלון שבת ייעודי (תחת הכותרת "עלון שבת חד

פעמי") בנושא יהדות וקיימות שחולק בבתי הכנסת ובתי הספר הציונים-דתיים ברחבי העיר, ועבודה נקודתית אל מול פעילי סביבה דתיים ואל מול תנועת הנוער בני עקיבא. שיא המיזם היה בערב ט"ו בשבט, שם הובלנו אירוע חגיגי לגבאי בתי הכנסת בעיר ולפעילים נוספים, בהשתתפות הרב סתיו ובהנחיית עינט קרמר. [עלון השבת](#) הופץ גם לרשימת התפוצה המלאה של העמותה, כמו גם גיליון של [סדר ט"ו בשבט סביבתי](#).

זמן קורונה – יוצאים לטבע

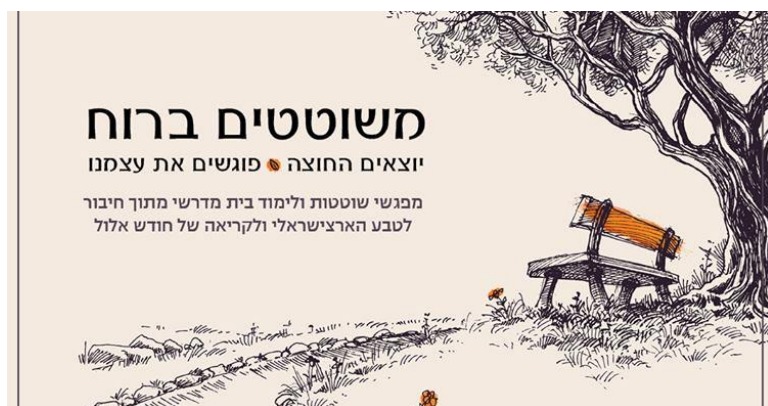

ימי הקורונה, על "הגל הראשון" עם הסגר הגורף ו"הגל השני" שאנחנו עדיין נמצאים בעיצומו היום, הזכירו לנו את כוחו המבריא של הטבע ואת ההשראה שהוא מעניק ללימוד ותפילה.

לקראת חודש ניסן קראנו לאנשים לצאת אל הטבע הקרוב, לחצרות הבתים ולמרפסות, לברך על יכולת ההתחדשות של הטבע, ולהיזכר ביכולת ההתחדשות והריפוי הטמונה בכל אחד ואחת מאיתנו, מתוך חיבור לברכת האילנות ולמה שהיא מלמדת אותנו. עשינו זאת באמצעות **אתגר צילום**, בו הזמנו אנשים בתקופת הסגר להצטלם עם אילן פורח במאה מטר הקרובים לביתם. את **טקס ברכת האילנות** שידרנו בזום ובפייסבוק לייב, יחד עם גליון חגיגי של "דעת המקום" בנושא. בהמשך קיימנו שיעור זום לגמלאים ברחבי הארץ, בו הזמנו אותם לחפש מקום של צומח, אפילו אם מדובר באדנית בחלון, ולהקדיש לו זמן מדי יום. במקביל התחלנו לקיים לפרקים **קבלות שבת מוזיקליות בטבע**, ששודרו בזום ובפייסבוק לייב לקהל הרחב.

במהלך הקיץ חברנו ליער המאכל הקהילתי "עם הטבע" בכדי לקדם את הרעיון של "מרכזים קהילתיים בחוץ", המתאימים לימי הקורונה כמו גם לימי שיגרה ומאפשרים רציפות של חוגים, מקום לקבלות שבת והבדלות בחוץ, מרכזים לשוק יד שנייה, ובתי מדרש המחוברים לאדמה. במהלך החופש הגיעו אל המרכז אנשי חינוך רבים, ביניהם חברי **רשת מיתרים**, וכן יצרנו קשר בנושא עם **המשרד לחיזוק וקידום קהילתי**, שעתידים לבקר במקום בימים הקרובים ולבחון אפשרויות של שיכפול הדגם ברחבי הארץ.

לקראת חודש אלול, החודש בו "המלך בשדה", הרחבנו את היציאה החוצה, מחצרות הבתים אל הטבע הקרוב הסובב אותנו, באמצעות סדרת סיורים ושיעורים המאוגדים תחת הכותרת "משוטטים ברוח". הרעיון של המפגשים היה לאפשר למשתתפים לבלות

בחבורה, ליהנות מכוחו המרפא של הטבע ולעסוק בלימוד יהודי עמוק בנושא ימים אלו. המפגשים התקיימו בהובלת עולש גולדברג (ירושלים) ואיתמר סתת (תל אביב) ואף סוקרו ברדיו בתוכנית "במוצאי יום מנוחה".

מתחברים לאדמה ושומרים על הסביבה

בשנת תש"פ המשכנו לפעול בתחום כתיבת התוכן וייזום וליווי פרויקטים בארגון השומר החדש – ארגון העוסק בחיזוק החקלאות הישראלית באמצעות הפעלת מסגרות התנדבות לנוער (מתחברים לאדמה), הקמת רשת בתי ספר חקלאיים (אדם ואדמה), שנות שירות חקלאיות (תוכנית המנהיגות), תוכניות אחרי צבא (מאהל ומגדל) ומגוון תוכניות התנדבות ותיירות חקלאית.

במסגרת הפעילות הובלנו **שיתוף פעולה עם המשרד להגנת הסביבה** בשורה של הרצאות סביבתיות למסגרות השונות של המדריכים בארגון, ובהובלת ערב עיון (כנס) בנושא קיימות לכ-200 מתנדבים שהגיעו לשבוע עבודה בחצבה. לטובת הכנס נרכשו כלים רב פעמיים לכל המשתתפים, שממשיכים לשמש את פעילויות הארגון במסגרות השונות.

סביב ט"ו בשבט כתבנו מערכים סביבתיים למחלקות הארגון, בין השאר לימוד שהועבר לכלל **תנועת הנוער עזרא** באירוע נטעות המוני, וסדר ט"ו בשבט ייעודי למתנדבים מחו"ל. נושא נוסף בו עסקנו, הינו **בצינות ירוקה**, עשייה סביבתית כדרך למימוש הצינות בימינו וכן בקידום מחנה קיץ משותף לדתיים וחילונים, סביב עבודת אדמה וחיבור לחברה הישראלית בתמיכת **קרן גודמן**.

לצד מיזמים מרכזיים אלו, לאורך כל השנה עסקנו בכתיבת והטמעת תוכן איכותי המחבר בין אהבת הארץ, ערבות הדדית ואקטיביזם.

תוכניות חינוכיות - "שיח השדה" ו"הארץ"

חוות **שיח השדה** הינו מיזם של איתי ואסתר לחמן, שחלמו להקים חוות פרמקלצ'ר ברוח חסידית, שתהווה גם מקום מגורים למתנדבים ותקיים בית מדרש פעיל בנושאי יהדות וסביבה. החווה מקיימת שיתוף פעולה עם השומר החדש סביב העבודה החקלאית של המשתתפים

בתוכנית. מתוך ההיכרות נולדה שותפות חדשה – בה כתבנו תוכנית ייעודית בנושא המצוות התלויות בארץ בהקשר חברתי – סביבתי, שתועבר בחווה. התוכנית, כוללת 7 תחנות מודרכות בתוך החווה, כשבכל אחת מהן ישנה הדרכה ייעודית המשלבת את העשייה החקלאית עם רעיונות יהודיים סביבתיים-חברתיים ומאפשרת התנסות בפועל. התוכנית נכתבה לעילוי נשמתם של מרים דבורה והרב אליעזר לייפער, שנפטרו לאחרונה. בשל הקורונה

התוכנית עדיין לא הופעלה אל מול קהלי היעד שלה (סיורים מבחוץ לתלמידי בית הספר ולתיירים), אך אנחנו מאמינים שהדבר יקרה בחודשים הקרובים.

שיתוף הפעולה המוצלח הוביל אותנו לחשוב על פיתוח **ערכה לבתי ספר** שתאפשר לתלמידים להתנסות בתכנים האמורים, גם בגן ירק/תבלינים/חצר בית הספר עצמו. מתוך כך פיתחנו את **"הארץ" – ערכת פעילות לראשי חודשים, סביב מצוות התלויות בארץ**, המתקיימת בחצר בית הספר ומשלבת התנסות שם, גם היא לעילוי נשמתם של מרים דבורה והרב אליעזר לייפער. לטובת רעיון זה בנינו שיתוף פעולה עם **רשת מיתרים**, שליוו את תהליך איפיון המוצר והכתיבה גם יחד, והתנדבו להוביל פיילוט של העבודה עם החומרים כבר השנה. תהילה סולטנה שפר כתבה ופיתחה את שתי הערכות.

שמיטה ישראלית – התנעה בימי קורונה

עשרות קהילות ומוסדות מארחים את מיטב המרצים והמרצות לכנס מקוון של לימוד, שיח וחגיגה

שמיטה: אוטופיה או דיסטופיה
חזון בלתי נאמץ מתוך הארץ בקורונה

<p>יום 15.5</p> <p>10:30 יציאת הארץ לחגיגת המגדל - למד אבולו שבת ישראלית עם שי יחיאל ורחל בן פזי דר' זוב קייסי. עניט עוזר קרמר</p> <p>16:30 התנסות בקבלת שבת בהובלת בית פורת ואופיר "שמיטה בור' סיני" עם עילוי פולרביג</p> <p>17:30 יקבלת שבת חגיגת עם עילוי ברח חתן המסיבה לילי הירשברג עם הרב בני אל, עניט קרמר, הרבה תמר אלעד אלאסאם וקילת ציון</p> <p>שבת 16.5</p> <p>20:30 מסיבת חגיגת חג המולד לקראת שנת המסיבה עם עילוי פולרביג</p>	<p>יום 14.5</p> <p>15:15 יציאת הארץ - חגיגת הקטבה ומוציא דר' יחיאל קרמר</p> <p>17:30 "שמיטה, סביבה וטוהר" הרב חנוך כוכבי</p> <p>18:00 "שבת לילי לבנו" לילי משיגרת המסיבה הרבנית רחל קין</p> <p>18:00 "סוכר שבור - צמיח ובר" בעניט קרמר דר' נובת זיקשטיין</p> <p>19:00 "לעולם ולעולם - בדיבור אחרון" הרבנית שירי קלימר</p> <p>20:00 "בדיבור שני דבר" הרב אליאס שפירא</p> <p>20:00 "שבת הארץ - אדם עובד אל בעל" הרב בני אל</p> <p>20:30 "א' חרה הארץ את שבתותיה" תמר ביטון</p> <p>20:30 "שמיטה, קרובה והזמן המפואר" דר' דגן אלעד</p> <p>21:00 "הרס וזעזוע זה" הרבנית כרית פיינמן ורחל חני פיינמן</p> <p>21:00 "אם תפשו קרונת בדרך, רחוק אחרת"</p> <p>21:45 A Journey Inward Rav Tuvia Aronson</p>	<p>יום 13.5</p> <p>10:00 יציאת הארץ - חגיגת המגדל דר' יחיאל קרמר</p> <p>12:00 "מחשבת אדם את מקומה בעולם של הברא" הרב דוב ברקוביץ</p> <p>17:30 "שמיטה, לא תאסוף ולא תקטף" איתמר סגד</p> <p>18:00 "שמיטה, זקנה ואובה" הרבנית רחל קין</p> <p>19:00 "שמיטה, חיים אחרים" הרב חנוך כוכבי</p> <p>20:00 "מה שמעתי מה קבלתי" נעמה שקד מירית ברושנסקי</p> <p>20:00 "בלאן פארק" אהרון אריאל לביא</p> <p>20:30 "עבוד האדמה או קנה הארץ" אביגיל שלמה שניא</p> <p>21:00 "כתבים טובים" צביאל אסף</p>	<p>יום 12.5</p> <p>8:30 טקס פתיחה "שמיטה - אוטופיה או דיסטופיה" הרב בני אל, עניט קרמר</p> <p>10:00 "כתיב את סוכר" הרב איתמר היקין</p> <p>17:00 "מלמל המפלא של החלל הדבורים" ישי אור</p> <p>18:00 "משבר הקורונה בראי חזון" דר' גלית בנשטיין</p> <p>19:30 "שמיטה וקול" ענת שפי</p> <p>20:30 "לעולם ולעולם - בדיבור אחרון" הרבנית שירי קלימר</p> <p>21:00 "לילדים סמיטה" הרב נטעיה ארנסון</p> <p>21:15 "תורת המדרש השמאית" ענבל לויט</p>
--	--	--	--

תוכנית מלאה וקישורים להרצאות: [ב-f של שבע עברי ובקהילות](#)

הגל הראשון של הקורונה הוביל רבים מאיתנו שהשמיטה קרובה לליבם לחשוב על קווי דימון בין שבת הארץ, המוקדשת לחזרה למשפחה ולקהילה, ובין ימי הקורונה, בהם הגלגל הכלכלי נעצר בעל כורחנו וכולנו "חזרנו הביתה". מתוך שיחות ומפגשי זום בין חברים ושותפים לדרך, נולד הכנס **"שמיטה: אוטופיה או קטסטרופה - חזון השמיטה מתוך משבר הקורונה"** – כנס מקוון שהתקיים לאורך מספר ימים, סביב השבוע בו קוראים את פרשת "בהר" (בה אנו מצווים על השמיטה).

הכנס היה נהדר ממש 😊 וכלל 35 הרצאות, שיחות ואירועים. הייחודיות של הכנס היתה בכך שכל דובר התארח בקהילה ספציפית, אך כלל ההרצאות היו פתוחות גם לקהל הרחב שנרשם באופן עצמאי לאירוע (סה"כ 355 נרשמים) או צפה בו בזום, בפייסבוק וביוטיוב (1750 משתתפים וצופים במסגרות השונות!). המודל הסתמן כמודל מוצלח מבחינה רעיונית (כל קהל מקבל מרצה שמתאים לו, לפי הרצון והצורך הספציפי של אותו קהל) ומעשית (דרך טובה לרכז מאמצים לשיווק וליצור תודעה במרחב הווירטואלי והאמיתי). כאחד התכנים עצמם היו מגוונים, מעשירים ומרגשים. לקראת שבת בהר התקיימה **קבלת שבת מוזיקלית**, שכוללת שירה ורעיונות ברוח השמיטה המתאימים לימים אלו ששודרה בזום ובפייסבוק למאות צופים. יצרנו פלייליסט בעמוד היוטיוב של טבע עברי עם מבחר מההרצאות הכנס וניתן לצפות בהן. בנוסף הוצאנו גיליון מיוחד ומורחב של "דעת המקום" עם מאמרים ואף שיעורים ביוטיוב, שעסקו בנושא הכנס.

את הכנס הפקנו תהילה-סולטנה שפר ואני יחד עם צוות מסור של מתנדבים: אביב בריגר ועמוס

כך שניצחו סביב השעון על הנושא הטכני, שרון בריק-דשן שסייעה בתוכן, חיבורים ודיוקים וריבה פריד, שהובילה את הנושא בשלל מסגרות הקיבוץ הדתי. מפגש החלימה וועדת ההיגוי של הכנס כללו גם את אהרון אריאל לביא, ערן שפיר, אסף בית אריה, שרגא בראון, אמיתי פורת, איתמר לפיד וג'רמי בנשטיין.

בשבועות שאחרי הכנס התקיימו שורה של מפגשי סיכום וחשיבה עם המנחים, המארחים, ועדת ההיגוי והשותפים השונים, לחשיבה איך ממשיכים הלאה. בכל השיחות והמסגרות עלתה החשיבות של הכנה בתוך שנת השש, לקראת שנת השבע (ודיבורים על חממת יוצרים / חממת מחקר / בתי מדרש / עבודה עם חקלאים וכן הלאה).

תחום המדיה

בשנה האחרונה עשינו צעדים נוספים לפיתוח תחום המדיה בעמותה. לרשות העמותה אתר אינטרנט, עמוד פייסבוק, ערוץ יוטיוב, ניוזלטר רבעוני ובמהלך השנה הוספנו קבוצת וואטצפ. קבוצת הוואטצפ "דורשים סביבה" היא קבוצה שקטה בה רק מנהלות הקבוצה יכולות לכתוב, ופעם בחודש, בראש חודש, מתפרסמת בה דרשה בנושא יהדות וסביבה. בקבוצה חברים כעת מעל ל-140 חברים.

בנוסף הרחבנו את פעילותנו ברשתות החברתיות והעלנו תכנים, מאמרים, המלצות ופרסומים על אירועים, בעמוד הפייסבוק, שזכו לתמיכה ומעורבות רבה. ערוץ היוטיוב שלנו חזר לפעילות בשבת נח עם סרטון שערכה עברנו בהתנדבות מרים בוקמן, ובהמשך עם פלייליסט הרצאות מכנס שמיטה וקורונה.

אנחנו שואפות לחדש את אתר האינטרנט שלנו ולהתאימו לשימוש בנייד. לצורך כך במהלך השנה האחרונה קיימנו מיפוי של האתר, סיננו תכנים ולינקים שלא עובדים, והעלנו תכנים חדשים ורלוונטיים.

אחת ברבעון אנחנו מוציאות עלון "דעת המקום" עבור רשימת התפוצה שלנו ובו מדורים קבועים: מאמר או דרשה, אקופואטיקה, מערך חינוכי והמלצות על פעילויות. השנה שלחנו גם מספר ניוזלטרים נוספים שכללו מתנות מטבע עברי (פוסטר אושפיזין סביבתי לסוכה, סדר ט"ו בשבת מעוצב, טקס ברכת האילנות, ועוד). על תחום המדיה והתוכן אחראית תהילה סולטנה שפר ועל תחום העיצוב והעבודה הגרפית בכללותו, אמונה עידית נבו.

סיכום

אנו עומדים היום בסופה של שנת פעילות עשירה ומגוונת במהלכה קידמנו רעיונות, כתבנו תוכניות וקיימנו מסגרות לימוד וכנסים במגוון נושאים העוסקים בלב פעילות העמותה. השנה הקרובה (תשפ"א) נועדה להיות שנת הכנה רחבה לשנת השמיטה שתבוא אחריה, אך כרגע אין ודאות שיהיו משאבים להפעלת אף אחד מהמהלכים. כולי תקווה כי הדברים יתבררו במהרה וכי נצליח להפיק את המיטב מכל אפיק שייפתח בפנינו.

תפילת הדרך / תמר דבדבני

הַנַּח לְרַגְלֵי לְלֶכֶת
לְמָקוֹם
שְׁלֵבֵי אוֹהֵב
פְּתַח לֵבֵי לְאֹהֵב
אֶת הַמָּקוֹם
אֲלֵיו רַגְלֵי הוֹלְכוֹת

שנה טובה,

עינט קרמר

מנהלת טבע עברי